

SAKKOLAN HISTORIAA

TOIMITTANUT
VÄINÖ KAASALAINEN

SAKKOLAN HISTORIATOIMIKUNTA
1951

ALKULAUSE.

Sakkolan kunnan asiain loppuselvittelyn yhteydessä asetettiin v. 1947 kolmihenkinen toimikunta (puheenjohtajana kunnankirjuri Juho Koironen, jäsenenä maanviljelijä Santeri Ollikainen ja osuuskassanhoitaja Aleks Kallonen) huolehtimaan Sakkolaa käsittelevän muistojulkaisun toimittamisesta. Allekirjoittanut lupautui toimikunnan sihteeriksi, muiden tehtäviensä vuoksi tosin hyvin vastahakoisesti.

Teokseen tulevat kirjoitukset päätettiin hankkia eri henkilöiltä. Sihteerin tehtäväksi olisi jäänyt vain lyhyen katsauksen laatiminen vanhimmista ajoista ja muiden kirjoitusten tasoittaminen painokuntoon. Monet luvatuista kirjoituksista kuitenkin jäivät tai uhkasivat jäädä saamatta. Hanke tuskin olisi toteutunutkaan, ellei toimikunnan puheenjohtaja itse olisi tarmokkaasti hankkinut eri aloja käsittelevää aineistoa sekä yhtenäen hoputtanut toisia. Lopullisessa kirjoitusvaiheessa sihteerin on puolestaan täytynyt uudelleen muokata ja täydennellä niitäkin osia, mitkä eivät alun perin jääneet hänen tehtäväkseen.

Myös kuvien hankinta on ollut huomattavasti hankalampaa, kuin etukäteen otaksuttiin. Suvannon eteläpuolisten kylien asukkaat menettivät niin talot kuin kuvatkin talvisodassa, mutta yleensä saa sen käsityksen kuin valokuvaamista olisi suoritettukin aivan sattumanvaraisesti. Sen vuoksi ei ole ollut saatavissa kuvia edes kaikista julkisista rakennuksista, puhumattakaan yksityisten taloista ja asukkaista sekä heidän elämästään. Vain henkilökohtaisen kirjeenvaihdon avulla ja suorittamalla otoksia eri kokoelmista on saatu karttumaan se kolmisatainen määrä, mikä sisältyy kirjaan. Ei siis johdu toimikunnan puolueellisuudesta se, että muutamat kylät ja talot ovat muita paremmin edustettuina.

Alun perin suunniteltiin teos 300-sivuiseksi. Kirjoitusten pituus määriteltiin sen mukaisesti. Kun toimikunta kuitenkin sai käytettäväksi melkoisesti lahjoitusvaroja, rohjettiin myöhemmin kuvitusta lisätä ja yrittää sivuluvun laajentamista. Tässä vaiheessa mahdollisuudet olivat kuitenkin pienet, koska tärkeimmät kirjoitukset oli jo tehty ja ladottukin suppeamman kaavan mukaisesti. Myöhemmin saatujen kuvien koosta ei tarvinnut enää tinkiä niin paljon kuin alussa.

Vaikka teoksessa esitetyt asiatiedot pohjautuvat runsaaseen arkistoaineistoon, muistitietoihin ja painettuihin lähteisiin, ei yksityiskohtaisiin lähdemerkintöihin ole esityksen muistelmäsävyyn vuoksi menty. Eniten aineistoa on koonnut Juho Koironen, jonka tiedonannot ulottuvat kunnalliselämän lisäksi melkein kaikille aloille. Santeri Ollikainen on käsitellyt maa-, karja- ja metsätaloutta, Mikko Pitkänen on kirjoittanut hevosasioista, Mikko Pekkanen vapaasta kansansivistystyöstä, säästöpankista ja palovakuutusyhtiöstä, J. Laurila seurakunnan myöhemmistä vaiheista, Matti Valkonen ja Toini Valkonen rauhanaikaisesta maanpuolustustyöstä, Meeri Männikkö Sakkolan Osuuskaupasta, Manja Haltia ja Sanni Laamanen marttojen toiminnasta sekä Tauno Paukku Keljan rukoushuoneesta. Arvokkaita tietoja ovat niinkään antaneet Vilho Auramo, Juho Kekki, Aleks Naskali, Aleksanteri Aava, Pertti Vulli, Manu Viskari, Viktor Ryypö, Emil J. Koppanen, Maikki Sipponen, Erkki Nuora, Jalmari Ollikainen, Albin Kallonen, Kreeta Halminen, Juho Kuparinen, Y. Raaska (kartta) ja Lauri Hakulinen. Hyvin suuri merkitys on ollut myös sillä aineistolla, mitä on saatu Valtionarkistosta,

Alkulause.

Siirtoseurakuntien keskusarkistosta, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralta, Helsingin Yliopiston kirjastosta, Eduskunnan kirjastosta, Maatalousseurojen Keskusliitolta, toiminnanjohtaja F. S. Rantalalta ja Länsi-Karjalan Maanviljelysseuralta, Valtiovarainministeriöltä, puhumattakaan Sakkolan kunnan ja seurakunnan sekä kunnan alueella toimineiden erilaisten järjestöjen arkistoista. Painetuista lähteistä mainittakoon yleisesti tunnettujen historiateosten, paikkakunnan sanomalehdistön ja Viipurilaisen Osakunnan julkaisemien »Kaukomieli»-albumien sekä sananparsikokoelman lisäksi agronomi A. E. Korhosen kirjoitukset rajaseututyöstä, tilastolliset vuosikirjat ja rovasti Em. Lampun (Suvanteen) kirjanen »Katsaus Sakkolan ja Pyhäjärven pitäjiin vaiheisiin ja kehitykseen». Rovasti Suvanne oli hallussaan olleeseen kappaleeseen tehnyt vuosikymmenien kuluessa lukuisia lisäyksiä ja tarkistuksia. Allekirjoittaneelle itselleen oli yli neljän vuosikymmenen pituinen Sakkolan tuntemus suureksi avuksi.

Valokuvia saatiin käytettäväksi noin 80 henkilöltä. Useahkoja kuvia käsittäneitä kokoelmia antoivat Juho Koiranen, Juho Kekki, Toivo E. Männikkö, J. Kinnari, Esa Tenkanen, V. Auramo, Lempi Hirvonen, August Aho, Paul Sonny, Mikko Pitkänen, Aleks Naskali ja Suomen Nuorisio-Opisto. Taiteilija Tauno Häklin ensiarvoinen toiminta kuvamateriaalin hankinnassa on niinkään mielihyvin mainittava. Teatterinjohtaja Olavi Markkanen on kiitettävällä tavalla avustanut kuvien järjestelyssä ja koko teoksen painoasuun saattamisessa.

Hankkeen toteuttamiseen on suorastaan ratkaisevasti vaikuttanut historiatoimikunnan eri tahoilta saama taloudellinen tuki. Sakkolan kunta myönsi tarkoitukseen pohjajamman (125.000). Suurimman lahjoituksen on tehnyt Sakkolan Osuuskauppa r.l. (1.100.000). Muita avustajia ovat olleet: Sakkolan seurakunta (75.000), Lupran Osuuskauppa (60.000), Lempäälän Seudun Osuuskauppa (30.000), Haparaisten Osuuskauppa (25.000), Sakkolan Valistustalo O.Y. (10.000), Kiviniemen Kesärata O.Y. (5.000), Sakkolan jakokunta (4.558) ja Lapinlahden Nuorisoseura (3.000). Kaikille näille avustajille toimikunta esittää sydämelliset kiitokset, sillä lahjoitusten avulla on kirjan hinta voitu pitää kustannustason korkeudesta huolimatta alhaisena.

Rohkenemme uskoa kirjan puutteistaan huolimatta täyttävän tehtävänsä Sakkolan muistojen verestäjänä sekä varsinkin viime vuosikymmenien aikana tapahtuneen valtavien kehityksen kuvaajana. Kirjamme ei pyrikään olemaan viimeinen sana Sakkolan vaiheista. Päin vastoin rohkennemme toivoa, että se herättäisi harrastusta erikoistutkimusten tekemiseen ja aukkojen täyttämiseen. Ensinnäkin olisi saatava esille kaikki Sakkolaa käsittelevä kuva-aineisto ja mikrovalokuvauksen avulla koottava se filmille, joka voitaisiin tallettaa esimerkiksi kansallismuseon kokoelmissa. Historiatoimikunta varmaan ottaisi tämän tehtävän hoitaakseen siten, ettei kukaan menettäisi alkuperäisiä kuviaan. Paikannimien tarkka luettelointi olisi jonkin nuoren tutkijan kiitollinen mutta pikaisesti suoritettava tehtävä. Sukujen tutkiminen sekä merkittävien henkilöiden elämäkertatietojen kokoaminen samoin kuin taloudellisen elämän eri puolien laajempi esittäminen ja erikoistutkimusten tekeminen vireästä yhdistystoiminnasta voisivat vastaisuudessa oikealla tavalla valottaa sitä ainutlaatuista sitkeyttä, millä siirtoväki on uusilla olinpaikoillaan ryhtynyt työhön käsiksi. Varmaan olisi kaunis kunnianosoitus, jos kylmien tilojen viljelijät tai muu Sakkolan siirtoväki muistona entisestä kotiseudustaan antaisi jonkin vanhasta nimiperinnöstä ottamansa nimen nykyiselle asuinpaikalleen.

Mikkelissä, elokuulla 1951.

Väinö Kaasalainen.

ESIPUHE TOISEEN UUDISTETTUUN PAINOKSEEN

Sakkolan kuntaa käsittävä muistojulkaisu, Sakkolan historiaa, valmistui 1951. Tällöin vain muutamia luovutetun alueen vastaavanlaisia julkaisuja oli ilmestynyt. Ehkä olisi ollut eduksi sakkolalaistenkin muistojulkaisun siirtyminen muutamalla vuodella. Olivathan sakkolalaiset, kuten muukin siirtoväki, juuri sijoittuneet tai sijoittumaisillaan lopullisille asuinpaikoilleen. Elämä uusissa oloissa alullaan, jälleenrakentamisen paine kiireimmillään. Sakkolalaista väkeä oli haajantuneina eri puolille Suomea. Näinollen yhteyksien saanti oli puutteellista, eikä historiatoimikuntakaan saanut toivomallaan tavalla aineistoa pitäjän kaikkien kylien osalta. Suvannon eteläpuoleisten kylien melkein kokonaan tuhoutuessa talvisodassa ja asukkaiden kiireisestä lähdöstä johtuen, ei tämän alueen valokuvia paljonkaan säilynyt, joten kuvien saanti jäi puutteelliseksi.

Monista hankaluuksista huolimatta toimikunta vei tehtävänsä päätökseen, vaikka joitakin puutteita todettiinkin. Sakkolalaiset ovatkin antaneet tunnustuksen toimikunnan työlle ja kirja myytiinkin loppuun. Teosta on kuitenkin kysytty jatkuvasti ja viime vuosina kysyntä on vain lisääntynyt. Tästä johtuen Suvanto-Säätiön valtuuskunta päätti uuden painoksen ottamisesta ja valitsi sitä toteuttamaan toimikunnan. Toimikuntaan valittiin, Yrjö Raaska pj. sekä Eero Kurikka, Uno Pulakka, Esko Kallonen ja Elli Pulakka. Uudessa painoksessa päätettiin sisältö ja painoasu pitää entisellään, vain todetut virheet korjataan ja eräitä pienehköjä lisäyksiä tehdään. Monipuolisia toivomuksia on esitetty lähes kaikilta sakkolalaisen elämän aloilta.

Uuden painoksen ottaminen asetti kuitenkin rajoitukset laajemmille lisäyksille. Lisäyksenä on sakkolalaista käsityöperinnettä, jonka Vokki Oy:n ja Virkki käsityömuseon osalta on kirjoittanut maisteri Onerva Hyvönen ja Sakkolan kansallispukua koskevan osan Elli Pulakka. Vapaa kansansivistystyö on Uno Pulakan käsialaa. Maanpuolustustyö, Eero Kurikka. Urheilua koskeva osa Viljo Purontaa. Sankarivainajien kuvat on pyritty saamaan mukaan ja muutakin kuvitusta on lisätty.

Sakkolan historian ensimmäisen osan jälkeen valmistunut toinen osa ”Sakkolan kylät tuvasta tupaan 1939” on jo melkoisesti täydentänyt monenlaista tietoa Sakkolan jokaisesta kylästä ja talosta. Siksi on oletettu, että tämä toinen uusittu painos, tehtyine lisäyksineen, voisi tyydyttää sakkolalaisia ja kuljettaa viestiä tuleville sukupolville, elämästä Suvannon ympäristön vehmaiden maisemien kylistä, Karjalan monivaiheisten ajanjaksojen takaa.

Lempäälässä helmikuussa 1987.

Toimikunnan puolesta *Yrjö Raaska*